

Consultatiedocument

Toezicht en transparantie

Een Code voor Accountantsorganisaties
met een OOB-vergunning

Augustus 2011

Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

The logo for the Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) consists of a solid orange horizontal bar above the letters 'NBA' in a bold, orange, sans-serif font.The logo for the NBA Plan van Aanpak Accountancy features the text 'NBA Plan van Aanpak Accountancy' in white on an orange background. To the right is a stylized orange graphic of a person's legs and feet, resembling a pair of pants or a stylized figure.

01 | Inleiding

1.1 Aanleiding en Plan van Aanpak

In juni 2010 is in de UK de zogenaamde Audit Firm Governance Code (UK Code) ingevoerd. Deze code is ondertekend door de grote en middelgrote accountantsorganisaties die beursgenoteerde ondernemingen controleren. De UK Code schrijft onder andere de aanstelling van non-executives in een orgaan voor 'Public interest matters' voor en kent diverse verplichtingen ten aanzien van rapportages. De introductie van de UK Code was aanleiding voor de Nederlandse beroepsorganisaties om zich te bezinnen op een eventuele Nederlandse versie. Hiertoe werd een werkgroep gevormd met vertegenwoordigers uit het zogenaamde Overlegplatform Openbare Accountantskantoren (OPAK). In het najaar van 2010 brachten rapportages van de AFM en de parlementaire commissie De Wit, alsmede de publicatie van het Green Paper van eurocommissaris Barnier, de discussie in een stroomversnelling. De Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) lanceerde een Plan van Aanpak waarin verbetering van toezicht en transparantie via een Code voor Accountantsorganisaties (hierna Code) één van de vier speerpunten vormde.

Het Plan van Aanpak vermeldde daarbij expliciet de volgende maatregelen:

- Aanstelling onafhankelijke derden in een toezicht-houdende rol binnen de accountantsorganisatie. Zij houden toezicht op o.a. beloningsbeleid, kwaliteitsbeleid en ethische kwesties.
- Verplichte meer uitgebreide en inhoudelijke verantwoording via het transparantieverlag, bijvoorbeeld door verplichte vermelding van conclusies uit interne

en externe reviews alsmede de genomen maatregelen, vermelding van het percentage extern accountants dat een onvoldoende beoordeling heeft op kwaliteit alsmede de tegen hen genomen maatregelen.

1.2 Werkgroep

De eerder vermelde OPAK-werkgroep heeft haar werkzaamheden voortgezet met het Plan van Aanpak als uitgangspunt.

De werkgroep bestond uit de volgende leden:

Prof. dr. Auke de Bos RA, partner Ernst & Young; **Jan Buné RA**, partner Deloitte; **Jos van Huut RA**, partner en bestuursvoorzitter van Mazars en **Prof. dr. mr. Frans van der Wel RA**, voormalig partner en bestuurslid KPMG.

De werkgroep is vanuit de NBA ondersteund door **drs. Berry Wammes**, directeur NBA, en **Johan Scheffe RA RO CIA**, vaktechnisch medewerker. De werkgroep heeft gestreefd naar een Code die zoveel mogelijk aansluit op de Nederlandse wet- en regelgeving. De accountantsorganisaties zijn via OPAK in de gelegenheid gesteld om op eerdere versies te reageren. Een aantal kantoren heeft uitgebreid schriftelijk commentaar geleverd. Tegelijkertijd heeft de werkgroep de UK Code als referentie niet uit het oog verloren, dit met het oog op de gewenste internationale harmonisering. Tijdens de voorbereiding is er herhaaldelijk contact geweest met de opstellers van de UK Code.

02 | Toelichting op de code

2.1 Doel en uitgangspunten

Uitgangspunt voor het opstellen van de Code vormt de borging van het publieke belang binnen de accountantsorganisatie.

Met publiek belang wordt bedoeld op: **het vertrouwen van het maatschappelijk verkeer in de betrouwbaarheid van verklaringen¹ bij verantwoordingen.**

Onafhankelijkheid, kwaliteit en een integere bedrijfsvoering zijn de belangrijkste instrumenten waarmee accountantsorganisaties het publieke belang dienen te waarborgen. Deze instrumenten zijn al op veel plaatsen gereguleerd, onder andere in het Burgerlijk Wetboek, de Wet op de Registeraccountants en de Wet op Accountants Administratieconsulenten, de Wet Toezicht Accountantsorganisaties, de verordeningen en nadere voorschriften van de beroepsorganisaties en de Nederlandse corporate governance code.

Ondanks dit omvangrijke stelsel van wet- en regelgeving constateert de werkgroep dat de borging van het publieke belang voor verbetering vatbaar is, met name waar het gaat om het interne toezicht en de verantwoording door de accountantsorganisatie.

De Code beoogt deze lacunes op te vullen. Het versterken van het intern toezicht en het versterken van een meer transparante verantwoording vormen dan ook belangrijke onderdelen van de Code. Aandeelhouders, audit commit-

tees, toezichthouders en andere belanghebbenden kunnen zich op basis hiervan een grondiger oordeel vormen over de besturing van deze accountantsorganisaties, alsmede over de wijze waarop het publieke belang is geborgd. Beter inzicht zal moeten bijdragen aan de versterking van het vertrouwen in de accountantsfunctie.

Tevens beoogt de Code, door het verschaffen van een samenhangend normenkader, een benchmark te verschaffen voor goed bestuur ('good governance') van accountantsorganisaties met een OOB-vergunning.

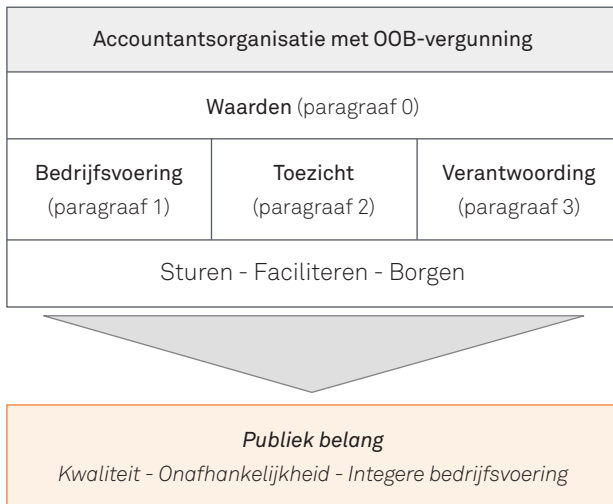
2.2 Opzet

De Code bevat een aantal principes die zijn uitgewerkt in bepalingen (vergelijkbaar met de systematiek van de Nederlandse corporate governance code).

In de Code worden drie governance principes beschreven, die bepalend zijn voor de borging van het publieke belang:

1. Het principe van **bedrijfsvoering**
2. Het principe van **toezicht**
3. Het principe van **verantwoording**

¹ Het gaat hier niet alleen om de controleverklaring bij de jaarrekening, maar om alle verklaringen en rapportages die voortvloeien uit door de accountantsorganisatie verrichte beoordelings- en assurancewerkzaamheden.

2.3 Status van de Code

De Code is opgesteld door een werkgroep onder auspiciën van het NBA-bestuur. De huidige versie heeft de status van consultatiedocument. Op basis van dit document zal een actief publiek debat met alle belanghebbenden worden gevoerd.

De Code bevat **principle based** regels die bindend zijn. Dit wil zeggen dat de invoering van de diverse principes en bepalingen niet vrijblijvend is. Er zal te allen tijde aan de principes van deze Code moeten worden voldaan. Het voornemen is om de onderdelen in de Code die niet vastgelegd zijn in de beroepsregelgeving, na publieke consultatie, alsnog daarin te verankeren. In tegenstelling tot de Nederlandse corporate governance code zal er dan ook geen sprake zijn van een 'comply or explain benadering'.

De Code is met name ook uitkomstgericht. Dit betekent dat accountantsorganisaties de ruimte moeten hebben om hun eigen organisatie en kwaliteitsbeheersing systeem in te richten zolang deze maar aan de principes van de Code voldoet. Dit is des te meer van belang 'gezien het feit dat accountantsorganisaties in de meeste gevallen onderdeel zijn van steeds meer geïntegreerde internationale structuren. Het kan niet de bedoeling zijn dat een Nederlandse Code een dwingende werking heeft op een gekozen internationale structuur; anderzijds zal die internationale structuur de vereiste 'uitkomsten' wel moeten faciliteren.

2.4 Consultatie

Deze Code voor Accountantsorganisaties wordt door het bestuur van de NBA aan alle belanghebbenden aangeboden als consultatiedocument. Commentaar kan worden ingediend tot en met 31 oktober 2011. De reacties zullen worden gepubliceerd op de websites van de NBA, tenzij de afzender daartegen bezwaar maakt.

Reacties kunnen via e-mail worden gericht aan de NBA, ter attentie van Rob Heinsbroek (r.heinsbroek@nba.nl).

2.5 Duiding van begrippen

Accountantsorganisaties: die accountantsorganisaties die ingevolge artikel 6, lid 2 van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) een vergunning hebben om een wettelijke controle te verrichten.

Bestuur: de natuurlijke personen die formeel de positie van bestuurder van de accountantsorganisatie bekleden.

Onafhankelijke derden: de natuurlijke personen die niet verbonden zijn aan de accountantsorganisatie of het netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort, niet zijnde uitgetreden partners binnen een termijn van 2 jaar na uittreden dan wel partners met resterende financiële belangen in de accountantsorganisatie.

Netwerk: samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 1 eerste lid onder j van de Wta.

Transparantieverlag: het verslag zoals bedoeld in artikel 12c eerste lid onder d van de Wta.

03 | Code voor Accountantsorganisaties

0. Waarden

De accountantsorganisatie draagt zorg voor het publieke belang van de accountantsverklaringen door een kwalitatief hoogwaardige en onafhankelijke assurance dienstverlening, ondersteund door een solide bestuurlijke inrichting en een integere bedrijfsvoering. Bij de afweging van de diverse belangen dient het publieke belang van de accountantsverklaring te allen tijde voorop te staan. Dit belang weegt zwaarder dan het commerciële belang van de accountantsorganisatie en het netwerk. Hierbij worden ook de advieswerkzaamheden binnen het netwerk in aanmerking genomen. Het bestuur ondersteunt actief de vijf kernwaarden van de individuele accountant - integriteit, objectiviteit, deskundigheid en zorgvuldigheid, geheimhouding en professioneel gedrag - en stimuleert - met inachtneming van deze kernwaarden - een cultuur van openheid en dialoog.

0.1 Voorbeeldfunctie ('tone at the top')

Het bestuur draagt actief de gewenste waarden uit, zowel intern als extern, en vervult daarmee een voorbeeldfunctie. Het bestuur zet zich in voor naleving van de kernwaarden op alle niveaus in de organisatie en ziet daarop toe.

0.2 Interne gedragscode

De accountantsorganisatie stelt een interne gedragscode op waarin de waarden en principes van de Code Accountantsorganisaties worden beschreven en geconcretiseerd. De gedragscode wordt op de website geplaatst. Het bestuur verbindt zich tot het doen naleven, handhaving en periodieke evaluatie van deze gedragscode en legt hierover jaarlijks verantwoording af in het transparantieverlag.

0.3 Verantwoording bestuurlijke inrichting

De accountantsorganisatie publiceert op de website de wijze waarop de bestuurlijke inrichting functioneert en hoe is voldaan aan de principes in deze Code. Tevens worden de namen en functies van de leden van het bestuur en de toezichthoudende organen opgenomen, alsmede de wijze van benoeming, de benoemingsperiode en overige relevante persoonsgegevens.

1. Principe van bedrijfsvoering

Het bestuur is verantwoordelijk voor de integere bedrijfsvoering van de accountantsorganisatie. Het bestuur bevordert een goede praktijkbeoefening en ziet daarbij actief toe op de naleving van wet- en regelgeving. Om de risico's te beperken onderhoudt het bestuur een systeem van interne beheersing. Tevens is er een HR-beleid, inclusief beloningsbeleid, ter ondersteuning van de kwaliteit en onafhankelijkheid van de dienstverlening, de integere bedrijfsvoering en de daarbij behorende kernwaarden.

1.1 Herkenbaar publiek belang

Het bestuur draagt er zorg voor dat het publieke belang van de accountantsverklaringen is verankerd in de bestuurlijke afwegingen en besluitvorming.

1.2 Benoeming, beoordeling en beloning van bestuurders

De capaciteit om invulling te geven aan het publieke belang is van overwegend belang bij benoeming, beoordeling en beloning van bestuurders. Het beleid dat ten grondslag ligt aan de beloningen van de bestuurders wordt gepubliceerd op de website.

1.3 Kwaliteitsbeheersing

Het bestuur voert een kwaliteitsbeleid dat voldoet aan de van toepassing zijnde wettelijke eisen en de nationale en internationale standaarden op het gebied van audit, kwaliteitsbeheersing, ethiek en onafhankelijkheid. Het bestuur beoordeelt jaarlijks of de accountantscontroles kwalitatief voldoen, met de vereiste professionele scepsis worden uitgevoerd, en adequaat zijn vastgelegd. Het bestuur onderneemt actie ten aanzien van gebieden waarover regelgevers of toezichthouders hun zorg hebben geuit in formele rapportages of uitingen gericht aan de accountantsorganisatie.

1.4 Human resources beleid

Het bestuur draagt zorg voor een HR-beleid waaronder het beleid voor partners, inclusief de toekenning van vaste en variabele beloningen, dat de kernwaarden en de daarop gebaseerde integere bedrijfsvoering ondersteunt. Het bestuur legt jaarlijks in het transparantieverlag verantwoording af over de uitvoering van het HR-beleid, inclusief het beloningsbeleid en de uitkomsten en opvolging van de onderzoeken naar medewerkerstevredenheid.

1.5 Risicomanagement

Het bestuur draagt zorg voor een systeem van risicobeheersing, alsmede voor periodieke evaluatie en aanpassing daarvan en is verantwoordelijk voor een doeltreffende implementatie van risicomanagement. Het bestuur verantwoordt in het transparantieverlag de opzet en werking van het risicobeheersingssysteem, inclusief onder meer de uitkomsten van toetsingen, het beloningsbeleid en het verankeren van het publieke belang in de besluitvorming.

1.6 Klachten

Het bestuur draagt zorg voor een adequate uitvoering van een klokkenluidersregeling en een klachtenprocedure. Deze regelingen worden tevens via de website gepubliceerd. Jaarlijks wordt verantwoording afgelegd over de werking van de klokkenluidersregeling en de klachtenprocedure via het transparantieverlag.

2. Principe van toezicht

Binnen (het netwerk van) de accountantsorganisatie functioneert een commissie publiek belang, al dan niet als onderdeel van een toezichthoudend orgaan, die toeziet op de wijze waarop de accountantsorganisatie het publieke belang van de accountantsverklaringen waarborgt. Deze commissie bestaat in meerderheid uit onafhankelijke derden.

2.1 Toezichthoudend orgaan

De eigenaren of partners van de accountantsorganisatie dragen zorg voor deskundig toezicht op het bestuur van de accountantsorganisatie. Hiertoe wordt een toezichthoudend orgaan gecreëerd, dat internationaal gepositioneerd kan zijn. De accountantsorganisatie kan gekozen hebben voor een one tier structuur. In dat geval wordt de toezichthoudende rol uitgeoefend door de non executives binnen de one tier board.

2.2 Publiek belang

Naast of binnen het toezichthoudend orgaan wordt een commissie 'publiek belang' gevormd. Deze commissie bestaat uit leden die specifiek toezien op de waarborging van het publieke belang van de accountantsverklaring. In het bijzonder betreft dit onder meer de bestuurlijke besluitvorming, het kwaliteitsbeheersingssysteem, het beloningsbeleid, het risicomanagement, de afhandeling van meldingen, interne- en externe kwaliteitstoetsingen, externe rapportages, de dialoog met belanghebbenden en (potentiële) reputatierisico's.

2.3 Onafhankelijke derden

De commissie 'publiek belang' bestaat uit minimaal drie personen en in meerderheid uit onafhankelijke derden.

2.4 Taken en bevoegdheden

De wijze van benoeming alsmede de specifieke taken en bevoegdheden van de commissie 'publiek belang' worden vastgelegd in een charter, waarin in ieder geval het recht op informatie en de behandeling van meningsverschillen met het bestuur worden geformuleerd. Deze charter wordt gepubliceerd op de website.

2.5 Beoordelen en belonen

De commissie 'publiek belang' ziet toe op het beloningsbeleid voor de externe accountants, de partners en het bestuur, alsmede op de beloningen van de bestuurders en de navolging van het beleid, en vermeldt haar bevindingen in het verslag van het toezichthoudend orgaan.

2.6 Jaarlijkse verantwoording

De commissie publiek belang legt jaarlijks verantwoording af over de wijze waarop zij haar toezichthoudende rol heeft ingevuld, inclusief de gevoerde discussies met het bestuur. Het verslag is onderdeel van het transparantieverslag.

3. Principe van communicatie en verantwoording

Het bestuur zorgt voor een adequate informatievoorziening aan de leden van het toezichthoudende orgaan respectievelijk de commissie publiek belang, tijdig en zodanig van kwaliteit dat zij hun taak naar behoren kunnen uitoefenen. Het bestuur draagt zorg voor een open en actieve communicatie en bevordert consultaties en uitwisseling van kennis, informatie en opinies. Het bestuur legt transparant verantwoording af aan interne en externe belanghebbenden om een optimale oordeelsvorming mogelijk te maken.

3.1 Gecontroleerde jaarrekening, jaarverslag en verslag onafhankelijk toezicht

De accountantsorganisatie publiceert een door een externe accountant gecontroleerde jaarrekening en een jaarverslag. De jaarverslaggeving bevat tevens een verslag van het toezichthoudend orgaan. De verslaggeving kan ook afkomstig zijn van de groep waartoe de accountantsorganisatie behoort.

3.2 Transparantieverlag

De accountantsorganisatie beschrijft op de website en indien van toepassing in het transparantieverlag op welke wijze zij de in onderdeel 0 beschreven waarden en de principes 1, 2 en 3 van de Code heeft toegepast en of ze de overige bepalingen heeft nageleefd. Tevens bevat het transparantieverlag de uitkomsten van interne reviews en reviews door toezichthouders op het accountantsberoep inclusief de getroffen maatregelen en vermelding van het aantal ontvangen meldingen en klachten.

3.3 Dialoog met belanghebbenden

De accountantsorganisatie voert een reguliere dialoog met haar interne en externe belanghebbenden, waaronder in ieder geval de investeerders, en legt verantwoording af over deze dialoog via het transparantieverlag. Specifiek wordt de betrokkenheid van de leden van de commissie 'publiek belang' bij deze dialoog beschreven.

Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Antonio Vivaldistraat 2 - 8
1083 HP Amsterdam
Postbus 7984
1008 AD Amsterdam

T: 020 3010301
F: 020 3020302
E: nba@nba.nl
I: www.nba.nl